

energiavirasto

Suuntaviivojen kuuleminen ja lausunnot

Verkkotoiminnan ajankohtaispäivä 9.5.2023

Tiina Karppinen

Reilua energiaa

Mikä merkitys kuulemisella on hinnoittelun valvontamenetelmien valmistelussa?

- Kuulemisen avulla selvitetään valmistettavaan asiaan liittyvät erilaiset näkökohdat, vaikutukset ja käytännön toteuttamismahdollisuudet
- Hyvään hallintoon voidaan katsoa liittyvän myös oikeusturvanäkökohtien huomioon ottaminen hallintoasiaa käsiteltäessä ja julkisia palveluja toteutettaessa. Tähän kuuluu, että asianosaiset ja laajemmin intressentit voivat esittää mielipiteensä esimerkiksi vaatimuksena, arvosteluna tai lisäselvityksenä.
- **Nämä rinnastuvat merkitykseltään lähinnä asiassa esitettyyn selvitykseen.** Koska viranomaisen on huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä (HL 31.1 §), myös asian ratkaisun kannalta merkitykselliset mielipiteet on päätöksenteossa otettava huomioon.
- Kuulemisten lisäksi sidosryhmien osallistumismahdollisuus voi toteutua myös vaikutusarviointien kautta. Vaikutusarviointit kytkeytyvät sidosryhmäkuulemisiin siten, että vaikutusarvioinnissa voidaan tiedonlähteenä käyttää muiden keinojen ohessa myös sekä sääntelyn kohderyhmiltä että eri sidosryhmiltä kerättävää tietoa vaikutuksista. Vaikutusarviointien tulosten avoin esittäminen lisää lainvalmistelun ja päätöksenteon avoimuutta ja vahvistaa sitä kautta kansalaisten luottamusta päätöksentekoon.

Ulkopuoliset selvitykset

Kuuleminen

Valvontatiedot ja -kokemus

Vaikutusten arviointi

Sidosryhmäneuvottelukunta osallistavan valmistelun työvälineenä

- Vuonna 2022 menetelmien valmistelussa kuulemisen vaikuttavuuden syventämiseksi perustettiin sidosryhmäneuvottelukunta
 - Mukana oli 7 edustajaa asiakkaiden etujärjestöistä ja 12 verkonhaltijoita edustavaa tahoa
 - Sidosryhmä kokoontui 8 kertaa
 - Ryhmässä keskusteltiin viraston alustamana menetelmien muutostarpeista
 - Lisäksi keskusteltiin viraston tilaamien selvitysten lopputulemista sekä TEM:n akateemisen työryhmän lausunnosta
 - Sidosryhmäneuvottelukunnassa verkon käyttäjien näkökulmasta erityisesti nousivat: parempaan kustannusvastaavuuteen ja regulaatoriskin hallintaan pyrkiminen sekä verkon arvon määrittämistävän läpinäkyvyyden parantaminen.

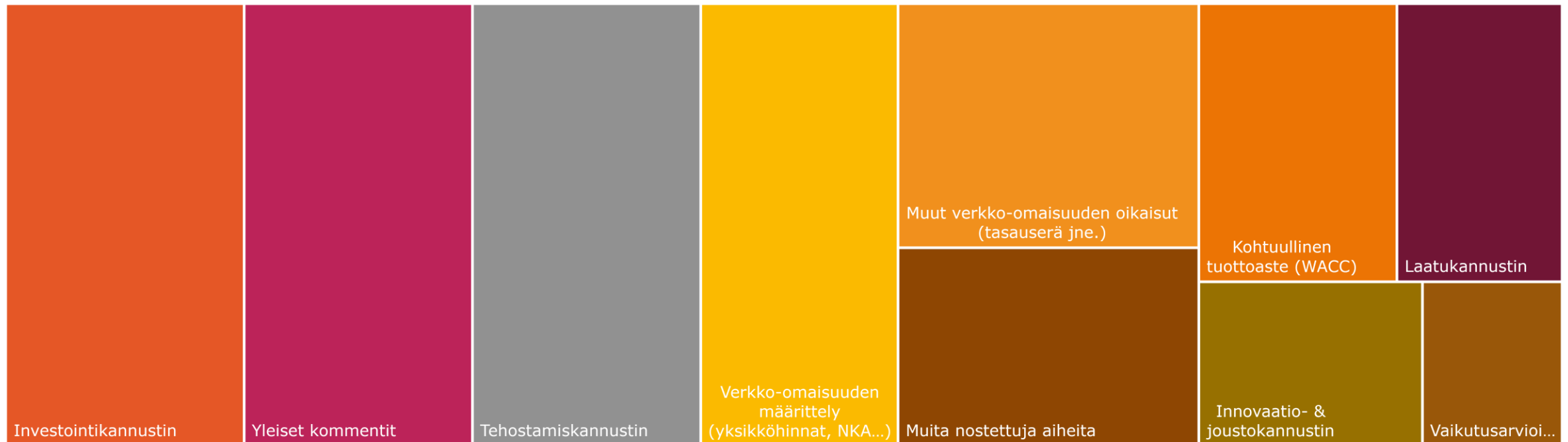
Kuulemisen uudet vaatimukset vahvistuspäätöksille valvontalaissa

- Valvontalaki 12 a §
- Energiaviraston on ennen 10 §:ssä tarkoitettujen vahvistuspäätösten antamista järjestettävä julkinen kuuleminen, jossa vahvistuspäätöksen kohteena oleville toiminnanharjoittajille, heidän asiakkailleen ja muille sidosryhmille varataan mahdollisuus lausua näkemyksensä vahvistuspäätösten sekä niiden sisältämien menetelmien ja ehtojen sisällöstä.
- Jos vahvistuspäätöksen antamista edeltävästä julkisesta kuulemisesta on säädetty 2 §:ssä tarkoitetussa Euroopan unionin lainsäädännössä, sovelletaan julkisen kuulemisen järjestämiseen unionin lainsäädännössä säädettyä menettelyä.
- (Tariffeja koskevien menetelmien ja ehtojen osalta sähkömarkkinadirektiivi edellyttää ainoastaan menetelmän tai ehtojen julkaisemista ennen näiden käyttöönottoa)
- 12 a § tulee voimaan 1.6.2023
- Tarkoituksena on ollut lisätä vahvistuspäätösten kohteena olevien menetelmien ja ehtojen sekä niiden perusteiden läpinäkyvyyttä. Vahvistuspäätösten kohteena olevien toiminnanharjoittajien asiakkaille tarjoutuisi myös mahdollisuus esittää ennen vahvistuspäätöksen antamista näkemyksensä valmisteltavana olevista menetelmistä ja ehdoista. Tämä mahdollisuus olisi omiaan lisäämään luottamusta viranomaistoimintaa kohtaa.
- Muutokset edellyttävät virastolta vahvistuspäätösluonnoksen lausuttamista julkisesti
- Virasto on jo ottanut käytäntöön menetelmien perustelumistioiden sekä erillisen vaikutusten arvioinnin laatimisen ja lausuttamisen
- Läpinäkyvyyden lisäämiseksi virasto selvittää myös lausuntopalvelu-järjestelmän hyödynnettävyyttä vahvistuspäätösluonnoksen lausuttamisessa

Kuuleminen 1. suuntaviivoista, perustelumuistioista ja vaikutustenarvioinnista

- Virasto sai 34 kpl lausuntoja
- Eniten lausunnoissa kommentoitiin investointikannustinta (23 kpl), tavoitteita/ yleiset kommentit (22 kpl) ja tehostamiskannustinta (22 kpl). Runsaasti kommentteja saivat myös verkko-omaisuuden määrittely (19 kpl) ja muut verkko-omaisuuden oikaisut / tasauserä (16 kpl) sekä WACC (12 kpl).

Yleiset kommentit ja muut esille nostetut huomiot

energiavirasto

- **Säätelyriski**
- Säätelyn tulee olla pitkäjänteistä ja ennakoitavaa, eikä kesken valvontajakson tulisi tehdä sellaisia muutoksia parametreihin, jotka voivat olennaisesti vaikuttaa jakeluverkkoliiketoiminnan kannattavuuteen.
- **Verkon käyttäjän näkökulma**
- Akateemisen työryhmän raportin pointit huomioitavat paremmin.
- Nykyinen valvontamalli on irrallaan reaali maailmasta
- Kustannusvastaavuus ei toteudu
- **Energiamurroksen luotsaaminen**
- Valvontamenetelmien tulee mahdollistaa vihreän siirtymään tarvittavat investoinnit ja siten varmistaa, ettei verkoista muodostu vihreän siirtymän ja yhteiskunnan kehittymisen pullonkaulaa.
- Verkkotoiminnassa korostuu aiempaa enemmän myös operatiivisen toiminnan kehittäminen.
- Yhtiöillä tulisi olla kannustimet käyttöasteen maksimoimiseksi eikä ainoastaan uusinvestointien tekemiseksi
- **Maakaasuverkko toiminnan erityispiirteet**
- Maakaasun käyttö puolittunut vuonna 2022 kohonneiden kaasun hintojen ja Venäjän hyökkäyssodan johdosta. Huoltovarmuuden takaavaa siirtoverkkoa kuitenkin ylläpidettävä myös tulevina vuosina ja valvontamenetelmien on mahdollistettava toimitusvarman siirtoverkon operointi
- Menetelmiä kehitetty pitkälle sähkön jakeluliiketoiminnan näkökulmasta, vaikka energiamurroksen vaikutukset sähkö- ja kaasuliiketoimintoihin ovat hyvin erilaiset
- Ennusteiden mukaan kaasun käyttö tulee laskemaan edelleen merkittävästi ja näkymät epävarmat/riskisemmät
- Suuntaviivoissa/KPMG:n selvityksessä ei ole huomioitu kaasukriisin vaikutuksia liiketoimintaan

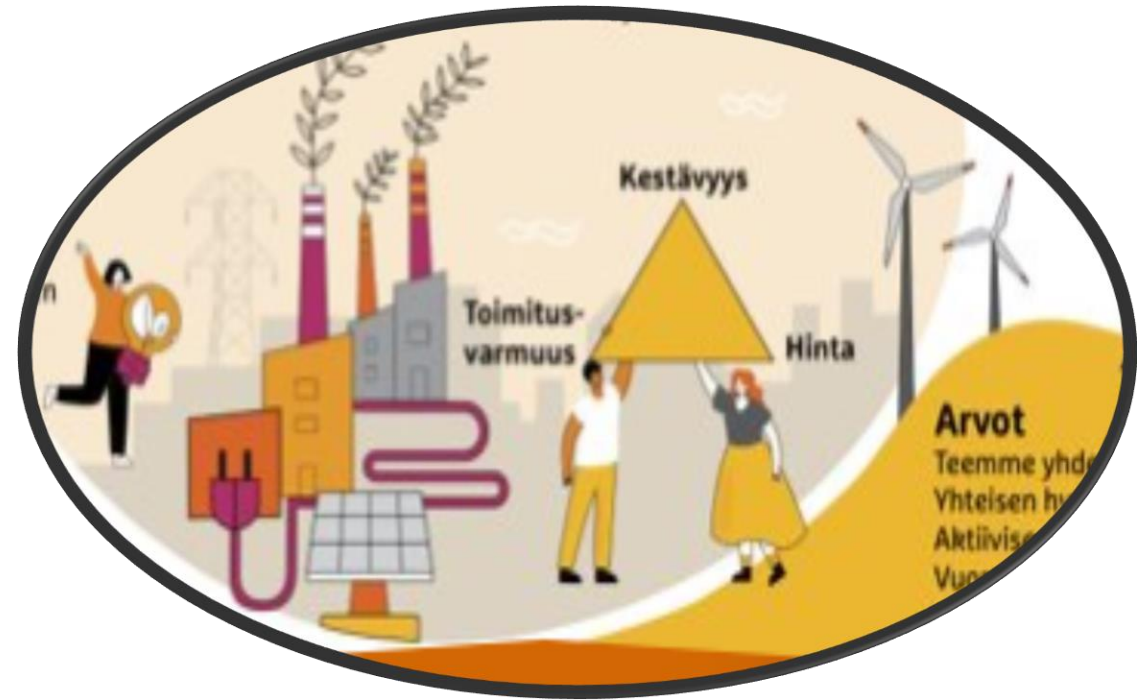
Muut kommentit

- Asiakastyytyväisyys ja ilmastotavoitteet lisättävä osaksi valvontamenetelmiä
- Valvontatietoja toimittaminen (kohta 1.4.3): tärkeää, että kaikki Energiaviraston valvontapäätöksiin liittyvät ohjeet annetaan verkonhaltijalle kirjallisesti
- valvonnan tavoitteissa olisi aiheellista mainita sähkömarkkina-asetuksessa mainittu kustannusvastaavuuden velvoite
- suuntaviivat sisältävät yhä kustannusvastaavuuden osalta ongelmallisia rakenteita, koska valvontamallin kustannusten määrittely eroaa toteutuneista kustannuksista (erityisesti vieraan pääoman kustannusten osalta)
- perustelumuiustiossa paljon asioita, joita ei ole käsittely suuntaviivoissa (esim. poistoero ja purkukustannukset), menetelmiä tulee täydentää puuttuvilla tiedoilla

Miten saadut lausunnot huomioidaan menetelmien kehittämisesä tästä eteenpäin

- Energiavirasto selvittää muutostarpeita suuntaviivojen menetelmiin lausuntojen johdosta
- Saadut lausunnot kootaan tiiviisti aihepiireittäin vahvistuspäätösten liitteeksi tuleville perustelumuiatioille
- Perustelumuiatioilla esitetään myös lausuntojen vaikutus kyseisen asiakokonaisuuteen
- Virasto huomioi valvontamenetelmiä koskevien vahvistuspäätösten osalta ratkaisuisaan erityisesti:
 - Sähkö- ja maakaasumarkkinadirektiivien sekä sähkömarkkina-asetuksen (EU) että kansallisen lainsäädännön tavoitteiden toteutumisen erityisesti **verkonhaltijoiden, yhteiskunnan ja asiakkaiden kannalta**
- Energiavirastolla on oikeuskäytännössä vahvistettu laaja harkintavalta menetelmien sisällöstä
- Tätä toimivaltaa Energiaviraston on myös käytettävä riippumattomasti

Kohti vahvistettavia valvontamenetelmiä

